Tárgyalások a gyermekmunkáról és az ólomkérdésről.

A folyó évet, melyre, minthogy azok csak minden második évben tartatnak, nagygyűlés nem esett, a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete arra használta fel, hogy két igen fontos tárgyát a jövő nagygyűlés számára alaposan előkészítette. Összehívta ugyanis Baselbe két szak-

bizottságát, melyek egyike a gyermekmunka, másika pedig az agyagipari ólommérgezések kérdésének tanulmányozásával foglalkozott. Mint a berni conferentián, úgy itt sem volt hiány érdeklődés tekintetében, amennyiben 11 kormány és 12 nemzeti osztály képviseltette magát a bizottsági tárgyalásokon.

Jelentékeny lépéssel vitték előre a tárgyalások mindenekelőtt a gyermekmunka kérdését, amely pedig az eddigi nagygyűléseken oly nehezen haladt előre. Már 1908-ban Luzernben bizonyos kívánalmakat állapított meg a gyermekmunka szabályozása tekintetében a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesülete, azóta azonban, bár e kérdés minden nagygyűlés napirendjén szerepelt, az általánosságokon túljutni nem tudott. Végre most Baselban szembe nézett az egyesület szakbizottsága azzal és ekkor kitűnt, hogy annak legalább is egy része kellő beosztás mellett már korábban is dűlőre vihető lett volna. Nevezetesen a baseli tárgyalások megmutatták, hogy a gyermekmunka kérdésének csak minimális része szabályozható ma nemzetközi alapon, amennyiben, bár ellenkező nézetek is hangzottak fel, mégis csak az iparra és itt is csupán a legalább is tíz munkást foglalkoztató üzemekre vonatkozó nemzetközi szabályozás lehetősége látszik valószínűnek, ez pedig oly minimum, amely elől, ha e kérdés egy nemzetközi conferentiára kitűzetnék, alig lehetne a résztvevő államoknak elzárkózniuk még, ha figyelembe is vesszük azt az óvatosságot, mely a berni tárgyalásoknál megnyilvánult.

A Németbirodalom kiküldöttje volt az, aki legerősebben hangoztatta itt is a messzebbmenő szabályozás hátrányait, amidőn főképpen arra utalt, hogy a kis üzemekben, valamint az otthoniparban, ha a gyermekek munkája el is tiltatik, az ellenőrzés lehetetlen, és ennélfogva magának a tilalomnak sem volna értelme. Hiába hangzottak el ezzel szemben Baselban súlyos érvek, melyek arra utaltak, hogy a dolgozó gyermekeknek csak igen kis hányada esik ezekre a nagyobb üzemekre és hogy a szabályozás ily módon éppen azokról a gyermekekről feledkeznék meg, akik a kedvezőtlen feltételek között levő kisiparban, valamint a borzalmas állapotokat mutató otthoniparban vannak alkalmazva. Nem talált visszhangra, legalább szélesebb körben, az az érvelés sem, hogy a gyermekmunka szabályozásánál a mezőgazdaságot sem szabad mellőzni, daczára annak, hogy a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesületének idevágó luzerni határozata értelmében a gyermekmunka szabályozásának minden foglalkozási ágra kiterjeszkedőnek kellene lennie. A bizottság határozata oly irányban jött létre, hogy a nemzetközi szabályozás ma csak a fent jelzett szűk keretben lehetséges, ebben azonban a 14. évig feltétlenül tilalmazni kell a gyermekmunkát.

Olasz javaslatra a munkásügyi hivatal előterjesztése kapcsán szóba került az a kérdés is, hogy a külföldi honosságú gyermekek ügyét nem kellene-e szintén nemzetközileg szabályozni. A bizottság számos tagjánál nagy érzékenységre talált e javaslat és sokan hevesen tiltakoztak e kérdésnek a kívánt nemzetközi szabályozás keretébe vonása ellen. Azon, tárgyi alapot nélkülöző érvelésükkel szemben, hogy a kérdés nem alkalmas nemzetközi szabályozásra, mert csakis a két állam specialis viszonyait szem előtt tartó szabályozás lehetséges e téren, végre is e sorok írójának az az álláspontja győzött, hogy, ha már mélyebb előkészület nélkül a bizottság nem akar e kérdés tárgyalásába belemenni, legalább ne utasítsa azt mereven vissza, hanem mondja ki, hogy a jövő évi nagygyűlés előtt megfelelő anyaggyűjtés és előkészítés után mégegyszer megfontolás tárgyává fogja azt tenni. Remélhető, hogy az az anyag, melyet az egyesület gyermekeknek az emberkereskedelemhez hasonló külföldi közvetítését illetőleg a jövő évig össze fog gyűjteni, meg fogja győzni a bizottságot arról, hogy ennek a kérdésnek a rendezése nemcsak beletartozik egy alkotandó gyermekvédelmi egyezmény keretébe, hanem hogy az igen fontos és igen sürgős feladat is akkor, amidőn az emberekkel való kereskedelmet más téren is nemzetközi egyezmények útján akarjuk korlátozni.

A bizottság ezen sovány eredménynyel nem érhette be. Abból a megismerésből kiindulva, hogy a kérdés szélesebbkörű nemzetközi szabályozásának éppen a nemzeti törvényhozások elmaradt volta az oka, a nemzeti törvényhozások részére is bizonyos kívánalmakat állapított meg a gyermekmunka szabályozását illetőleg. Határozata értelmében a 14-ik évig, vagy pedig, ha az iskolaköteles kor tovább terjed, egészen annak befejeztéig szabandó meg a kereseti foglalkoztatás szempontjából a gyermekkor. A határozat a 12-ik évig a keresett munkát feltétlenül eltiltani óhajtja, mely tilalom az esetben, ha az iskolakötelezettség tovább tart, azzal egyezőleg állapítandó meg. Már csak ezért is, de tekintettel arra, hogy az iskolát látogató gyermekek foglalkoztatása mindenfelé csekélyebb, mint az iskolától távolmaradóké, az iskolaköteles kornak 14 évre való felemelését mondja ki kívánatosnak a határozat. A mezőgazdaságra nézve már a 10-ik évtől kezdve könnyebb munkáknál megengedhetőnek tartja a bizottság a gyermekek foglalkoztatását. Úgy az iparban, mint a mezőgazdaságban a maximális munkaidő megállapítása iránt is tesz javaslatot és pedig oly módon, hogy a 12 éven felüli nem iskolaköteles gyermekek a mezőgazdaságban legfeljebb 6, más foglalkozásban legfeljebb 4 óra hosszat foglalkoztathatók naponkint; a 10 éven felüli iskolaköteles gyermekek munkaideje iskolanapokon csak 3, ünnepnapokon pedig csak 6 óra

lehet. Az éjjeli munka, mely tekintetben egyébként most már készülőfélben van a fentiek szerint a nemzetközi tilalom, gyermekek számára épp úgy eltiltandó, mint a vasárnapi munka; mégis, a mezőgazdaság számára oly módon alkalmazható e tilalom, hogy itt az éjjeli pihenőnek nem reggeli 8, hanem csak reggeli 6 óráig kell terjedni. Veszélyes iparágakban, korcsmákban, szini előadásoknál, a gyermekek erkölcsét veszélyeztető iparágakban, valamint utczai darusításnál a határozat értelmében a gyermekek foglalkoztatása egyáltalában tilalmazandó. Hasonlóképp eltiltandó azok részére szeszes italoknak bér fejében vagy munkaközben való kiszolgáltatása. Minél mélyebben hatol bele a socialpolitikai kutatás a gyermekmunka tanulmányozásába, annál erősebben gyökeret ver azon meggyőződés, hogy igazi siker e téren csak úgy lesz elérhető, ha tilalmazás mellett kezdetét veszi a positiv socialis munka és az állam, a törvényhatóság és a község, valamint a társadalmi szervezetek összefogva mindent elkövetnek azon okok kiküszöbölése érdekében, melyek a szülőket rákényszerítik, hogy gyermekeiket munkába adják. Éppen ezért a baseli határozat külön kifejezést ad annak, hogy e téren a lehető legszélesebb körű tevékenység indítandó meg a gyermekmunka háttérbe szorítása érdekében. Igen megszívlelendő a határozat ezen része és kívánatos volna mielőbb concret alakban is felvetni a kérdést, miképp volna ez irányban tényleg nagyobbszabású és tervszerű tevékenység kifejthető.

Már régebben foglalkoztatta tudvalevőleg a Törvényes Munkásvédelem Nemzetközi Egyesületét az a kérdés is, hogy miképp lehetne az agyagiparban az ólommérgezések kiküszöbölését elérni. Ez irányban a Luganoban tartott naggyülés bizonyos óvórendszabályok megállapítását eszközölte, melyeket az egyesület nemzeti osztályai államuk kormányai figyelmébe is ajánlottak. A baseli tanácskozáson e kérdésben Anglia merész javaslattal lépett fel. Az angol nemzeti osztály ugyanis egy nemzetközi egyezmény tervezetét terjesztette elő, melynek értelmében minden oly agyagipari termék előállítása, forgalomba hozatala és bevitele eltiltatnék, mely ólomtartalmú mázzal vonatik be. Nem volna a javaslat értelmében ólomtartalmúnak minősítendő az oly árú, melynek máza száraz súlyának 1 %-ánál nem több ólomoxidnak tekinthető ólomvegyületet tartalmaz. Λ vonatkozó rendelkezések kiadása a szerződő államok hatáskörébe tartoznék; nem így a kivételek engedélyezése, mi bizonyos körülmények között nélkülözhetlen volna. Erre a czélra egy nemzetközi bizottság állíttatnék fel a javaslat értelmében, melynek hatáskörébe tartoznék az olyan üzemek részére, melyekre vonatkozólag az indokoltnak látszik, bizonyos időre ólomtartalmú mázak használatára engedélyt

adni, feltéve, hogy erre feltétlenül szükség van; ily kivételek engedélyezésénél előnyben volnának az oly üzemek részesítendők, melyeknél az alkalmazandó máznak a lehetőséghez képest alacsony az ólomtartalma és melyekre nézve a törekvés ólommentes máz alkalmazására erre irányzott kísérleteikből megállapíttatott.

Ez az angol javaslat a megjelent kiküldöttek körében eleinte igen nagy ellenzésre talált, mert a szakférfiak utaltak arra, hogy az agyagiparban nem oly egyszerű a kérdés, mint a gyufagyártásnál, ahol mindenfelé egységes eljárást alkalmaztak, és így a phosphornak más, szintén egységes eljárás mellett való kiküszöbölése keresztülvihető volt. Az agyagiparban úgyszólván a mázak annyi féleségével találkozunk, ahány üzem fennáll, és éppen ezért valamely egységes rendelkezés keresztülvitele igen nagy nehézségekkel találkozik. Leginkább ellenezték azonban a bizottsági tagok azt, hogy az angol javaslat egy nemzetközi bizottságnak oly jogot kívánt biztosítani, amely az érdekelt államok függetlenségét sérti akkor, amidőn egy bizottságra kívánja ruházni azt a jogot, hogy concret esetekben egyezményben foglalt tilalom alól kivételeket engedhessen. Az ólomkérdés előadója azonban a javaslat ezen élét elvette az által, hogy azt oda módosította, hogy a nemzetközi bizottságnak csak véleményező hatásköre legyen az ólommázak engedélyezése tekintetében.

Bár ily módosítással sem fogadta el e javaslatot végre a bizottság, hanem azt inkább további tanulmányozás végett egy szűkebb körű hármas bizottságnak adta ki, mégis a tárgyalások folyamán egyre több rokonszenv jelentkezett az abban foglalt alapelvekkel szemben. A Nemzetközi Munkásügyi Hivatal részéről kiküldendő hármas bizottság a híres frankfurti Hygienisches Institut eszközeinek igénybevételével fogja munkáját végezni, mely remélhetőleg ezen kérdést is mielőbb megoldásra éretté fogja tenni.

Haller Farkas.